

PROTOCOLO XERAL

ENTRE A CONSELLERÍA DE SANIDADE-SERVIZO GALEGO DE SAÚDE, A CONSELLERÍA DE PRESIDENCIA, ADMINISTRACIÓNS PÚBLICAS E XUSTIZA, O TRIBUNAL SUPERIOR DE XUSTIZA DE GALICIA E A DELEGACIÓN DO GOBERNO EN GALICIA EN MATERIA DE “TRASLADOS E INGRESOS NON VOLUNTARIOS E URXENTES DE PERSOAS CON ENFERMIDADE OU TRANSTORNO MENTAL”

Santiago de Compostela, a 17 de setembro de 2012

REUNIDOS:

Dona Rocío Mosquera Álvarez, conselleira de Sanidade e presidenta do Servizo Galego de Saúde, actuando en nome e representación da consellería de Sanidade, no exercicio das competencias que ten atribuídas.

Don Alfonso Rueda Valenzuela, na súa condición de titular da consellería de Presidencia, Administracíons Públicas e Xustiza, actuando en nome e representación da mesma.

Don Miguel Ángel Cadenas Sobreira, na súa condición de presidente do Tribunal Superior de Xustiza de Galicia, actuando en nome e representación do mesmo.

E don Samuel Jesús Juárez Casado, na súa condición de Delegado do Goberno en Galicia, actuando en nome e representación da Delegación do Goberno en Galicia.

EXPOÑEN:

Primeiro.- O artigo 6.4 da Lei 30/1992, do 26 de novembro (modificada pola Lei 4/1999) sobre réxime xurídico das administracións públicas e do procedemento administrativo común, determina que se denominarán protocolos xerais, aqueles convenios que fixen o marco xeral e a metodoloxía para o desenvolvemento da colaboración nunha área de interrelación competencial ou nun asunto de mutuo interese.

Segundo.- O artigo 43 da Constitución Española recoñece o dereito de todos os cidadáns á protección da saúde, encomendando aos poderes públicos a súa organización e tutela, a través de medidas preventivas e das prestacións e servizos necesarios, e encargándolles no seu artigo 49 a realización dunha política de previsión, tratamento, rehabilitación e integración, entre outros, dos diminuídos psíquicos, aos que se lle prestará a atención especializada que requiran, amparándoos para o goce dos dereitos que o título I outorga a todos os cidadáns.

A Lei 14/1986, do 25 de abril, xeral de sanidade, determina no seu artigo 20, (capítulo III do título I) a integración plena da saúde mental no sistema sanitario xeral, indicando que a atención aos problemas desta natureza realizarase no ámbito comunitario, potenciando os recursos asistenciais a nivel ambulatorio, os sistemas de hospitalización parcial e atención a domicilio, con redución ao máximo posible da necesidade de hospitalización. No mesmo artigo, recóllese que os servizos de saúde mental e atención psiquiátrica do

sistema sanitario xeral cubrirán, así mesmo, en coordinación cos servizos sociais, os aspectos de prevención primaria e a atención aos problemas psicosociais que acompañan á perda de saúde en xeral.

Terceiro.- O artigo 14.1 da Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia, establece que as persoas enfermas mentais, entre outras, en tanto que colectivo que debe ser obxecto de especial atención polas administracións sanitarias competentes, teñen dereito a actuacións e/ou programas sanitarios específicos e preferentes, que se executarán a través dos centros, servizos e establecementos do Sistema Público de Saúde de Galicia.

Cuarto.- Por outra banda, a Estratexia Sergas 2014 inclúe como unha das liñas estratéxicas – obxectivo 1, a atención a colectivos específicos que necesitan unha atención diferenciada (paciente ancián, nenos, muller e saúde mental), introducindo no sistema a sensibilidade ante as diferentes necesidades.

Quinto.- As partes inteiñentes son conscientes de que os trastornos e enfermidades mentais poden xerar problemas e esixir actuacións específicas e coordinadas que impliquen tanto á administración sanitaria coma a outras instancias da Administración e, por extensión, ao conxunto da sociedade.

Estes problemas e situacóns poden comprometer significativamente a capacidade de decisión e discernimento da persoa, sendo precisa unha especial atención, resposta e coidado por parte das institucións implicadas, que deberán dispoñelos mecanismos axeitados para que a atención ás persoas afectadas se desenvolva de xeito rápido e eficaz, optimizando os dispositivos e medios dispoñibles.

Ademais, estas medidas e dispositivos deben desenvolverse con máximo respecto para os dereitos fundamentais e tamén da súa atención e coidado no caso de enfermidade mental. Así, o artigo 14.2 da Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia establece que os enfermos mentais, ademais dos dereitos recoñecidos a todos os pacientes, nos ingresos forzosos ten dereito a que se reexamine periodicamente a necesidade do internamento, nos termos establecidos no artigo 763 da Lei de axuizamento civil.

Sexto.- Por todo o anterior, as institucións representadas e os órganos asinantes, obrando dentro do ámbito das súas respectivas competencias e funcións, e mediante o presente protocolo, manifestan a súa vontade de actuar coordinadamente na asistencia e protección das persoas que padezan un trastorno ou enfermidade mental, naquelas situacións en que sexa necesaria unha inmediata e urxente asistencia, de carácter involuntario – pola non concorrencia dun acto volitivo e consciente do enfermo, ou pola negativa deste a seren atendido- que garanta os seus dereitos así coma a súa seguridade e a de terceiras persoas que puidesen resulta afectadas, e ao mesmo tempo procure a efectividade e a calidade da asistencia proporcionada.

As partes maniféstanse conscientes da complexidade das actuacións a realizar, da delicadeza de la intervención en si mesma, da limitación do tempo para realizala, e da variedade de medios que ha de intervir nestes operativos, polo que se ten intentado poñer os medios para unha mellor coordinación institucional, de xeito tal que os recursos empregados consigan ou teñan como obxectivo primordial o benestar, a seguridade e atención da persoa que padece o trastorno ou a enfermidade mental, e da súa familia.

Por último, do mesmo xeito que noutrios instrumentos desta índole, trátase de plasmar en normas útiles de conduta a experiencia acumulada, de normaliza-los procedementos e cauces existentes, posibilitando que cada unha das partes implicadas coñeza e poida

coordinarse coas outras, asegurando así un plantexamento global e completo que solucione as dificultades coñecidas e as que poidan xurdir.

Para a realización de todo o indicado, as institucións inteviñentes sométense ao cumprimento das seguintes

CLÁUSULAS:

Primeira.- Ámbito:

Os criterios de actuación contidos neste protocolo xeral e o procedemento de actuación descrito no anexo do mesmo, aplicaranse aos traslados e internamentos non voluntarios urxentes de persoas con trastorno ou enfermidade mental que se produzan na Comunidade Autónoma de Galicia.

En calquera caso, a utilización dos mecanismos previstos neste protocolo xeral, non exclúe nin substitúe a ratificación xudicial aludida no artigo 14.2 b) da Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia, en relación co disposto no artigo 763 da Lei de axuizamento civil.

Segunda.- Obxecto:

Considerase "traslado e ingreso non voluntario urxente" aquel que, segundo criterio médico, resulte necesario realizar de inmediato para a atención dun paciente afectado por un trastorno ou enfermidade mental que altere a súa capacidade de discernimento, non se atope en condicións de outorgar o seu consentimento e/ou lle produza un efecto incapacitante.

Terceira.- Posta en marcha do dispositivo:

Actualmente, e dentro das súas posibilidades, o 061 centraliza as solicitudes de asistencia sanitaria urxente por patoloxía psiquiátrica realizada por calquera cidadán que se atope na Comunidade Autónoma. Os solicitantes poden ser os propios pacientes, familiares, sanitarios, forzas e corpos de seguridade e mesmo calquera cidadán que sospeite a presenza de dita patoloxía nun terceiro.

Ante estas demandas, poderán instar o traslado e ingreso non voluntario urxente previsto na cláusula anterior:

- a).- Os facultativos de Atención Primaria
- b).- O facultativo que asista ao paciente como responsable do seu tratamento e atención sanitaria.
- c).- Un facultativo de Urxencias Sanitarias de Galicia-061.

Cuarta.- Procedemento:

Cando a xuízo dos profesionais indicados anteriormente e segundo criterios médicos, unha persoa afectada por un trastorno ou enfermidade mental se atope nunha situación na que exista perigo ou grave risco para a súa saúde ou integridade física, ou para a de terceiras persoas, dito profesional instará o traslado e ingreso non voluntario urxente do afectado, de conformidade co seguinte procedemento:

1º.- O facultativo ou persoa que teña noticia da situación, efectuará unha chamada á fundación Urxencias Sanitarias de Galicia 061, facilitándolle á central de emergencias os datos necesarios para analizar a demanda e proceder, dentro das súas posibilidades, á asignación dos recursos e respuestas que requira a situación.

O 061 coordinará as actuacións necesarias para o traslado e ingreso non voluntario do paciente, así como para os efectos da asistencia a outras persoas que puidesen resultar afectadas.

2º.- Recibida a chamada, se esta non procede dun facultativo, procederáse á avaliación médica da situación por parte dun médico coordinador do 061 e á asignación dos medios precisos cando sexan necesarios para o traslado do paciente e dos posibles afectados ao hospital ou centro de referencia.

No caso de que o solicitante sexa un facultativo que xa teña valorado ao paciente, deberá facilitar o correspondente parte médico no que figure, xunto coa súa identificación e a do paciente, o diagnóstico principal e os motivos de traslado, xunto coa indicación da necesidade de realizarlo de xeito urxente.

No caso de que o paciente aínda non teña sido valorado por un médico, unha vez que o médico coordinador decida a pertinencia da valoración médica deste, asignará os recursos necesarios para a realización da mesma, quedando a decisión da pertinencia ou non do traslado urxente a criterio do facultativo que o 061 decida en cada caso para facer dita valoración.

O traslado realizarase sempre a través das Urxencias Sanitarias de Galicia 061, e utilizando medios adecuados de transporte sanitario urxente.

3º.- Ingresado no centro de referencia, o paciente será examinado por un ou varios especialistas que determinarán o tratamento axeitado ao seu estado, e emitirán o correspondente informe, para os efectos da ratificación xudicial á que se refire o artigo 14.2 b) da Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia, en relación co disposto no artigo 763 da Lei de axuizamento civil.

Quinta.- Inmobilización e entrada en domicilio:

1.- Cando a situación así o requira ou o afectado opoña resistencia ao seu traslado, de conformidade coa lexislación vixente, as persoas enumeradas na cláusula terceira poderán solicitar a colaboración dos Corpos e Forzas de Seguridade para que o persoal sanitario encargado de realizar o traslado poda desenvolver a súa tarefa. A tal efecto, os efectivos actuantes poderán proceder á inmobilización do afectado cando sexa indispensable para salvagardar a integridade física deste, ou do resto das persoas interviñentes.

Esta medida levarase a cabo, en todo caso, dentro do respecto debido á dignidade da persoa e aos dereitos constitucionais que lle asisten como cidadán; de xeito que a inmobilización sirva únicamente ao propósito de evitarlle un dano ou menoscabo ao suxeito afectado ou a terceiros, e permitir o seu traslado a un centro sanitario.

2.- Cando para acceder ao suxeito afectado e proceder ao seu traslado sexa preciso entrar no domicilio ou habitación en contra da vontade daquel, o facultativo –a través de Urxencias Sanitarias de Galicia 061- dará aviso aos corpos e forzas de seguridade, que avaliarán a situación e, a efectos de proceder de conformidade coa lexislación aplicable e

no ámbito das súas competencias, procederán á entrada se aprecian a existencia de perigo inminente para a integridade do paciente, para a de terceiras persoas, ou para os bens.

3.- Cando se produza o traslado do paciente, se así o estima oportuno o facultativo que o insta, os corpos e forzas de seguridade do estado asistirán e apoiarán ao equipo sanitario no traxecto ata o centro hospitalario de referencia para garantir que se produce nas condicións de seguridade necesarias tanto para o paciente como para o equipo.

As forzas ou axentes actuantes daranlle conta á autoridade xudicial competente da intervención realizada.

Sexta.- Financiamento:

A formalización do presente protocolo non suporá desembolso económico específico para ningún dos asinantes. Cada parte asumirá o custo dos servizos que sexan da súa respectiva competencia e dos recursos necesarios para a aplicación dos mecanismos previstos neste documento.

Sétima.- Comisión de Seguimiento:

Para verifica-lo axeitado funcionamento dos mecanismos establecidos, proceder ós axustes e correccións necesarias, e supervisar o desenvolvemento e interpretación do disposto no presente protocolo, constituirase unha Comisión de Seguimiento integrada por:

- Un representante da consellería de Sanidade.
- Un representante da Fundación Urgencias Sanitarias de Galicia 061.
- Un representante do Tribunal Superior de Xustiza de Galicia.
- Un representante da consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza.
- Un representante da Delegación do Goberno de Galicia.

Oitava.- Vixencia:

O presente protocolo entrará en vigor na data da súa sinatura cunha duración inicial dun ano, prorrogándose por periodos anuais se non media denuncia expresa por calquera das partes.

Novena.- Causas de resolución:

Serán causas de resolución do presente protocolo:

- a).- O incumprimento total ou parcial dalgunha das súas cláusulas
- b).- A denuncia de calquera das partes, manifestada antes da expiración do prazo convido ou das súas prórrogas.
- c).- A falla inxustificada de colaboración para o desenvolvemento dos dispositivos descritos no presente convenio.

O presente protocolo deixa sen efecto o "Protocolo xeral entre a consellería de Sanidade, a Delegación do Goberno en Galicia e a consellería de Xustiza, Interior e Administración Local en materia de traslados e ingresos non voluntarios e urxentes de persoas con enfermidade ou trastorno mental", asinado en data 24 de febreiro de 2004.

E amosando as partes interviñentes a súa conformidade, asinan o presente protocolo e os seus anexos, en cuadriplicado exemplar, no lugar e data indicados no encabezamento.

Pola Consellería de Sanidade -

Servizo Galego de Saúde,

Rocío Mosquera Álvarez

Pola consellería de Presidencia,

Administracións Públicas e Xustiza,

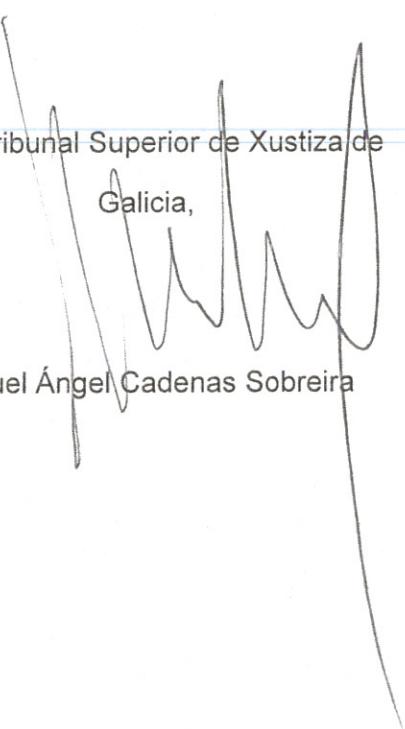

Alfonso Rueda Valenzuela

Polo Tribunal Superior de Xustiza de

Galicia,

Miguel Ángel Cadenas Sobreira

Pola Delegación do Goberno en Galicia,

Samuel Juárez Casado

